

PROGRAM RADY SENIORŮ ČESKÉ REPUBLIKY NA LÉTA 2013 AŽ 2017

Program Rady seniorů České republiky na léta 2013 až 2017 vychází a navazuje na programové priority a další úkoly RSČR z období let 2009 až 2013 přijaté prvním sjezdem. Dokument je upraven, doplněn a aktualizován o nové výzvy současného historického období.

Druhý sjezd definuje hlavní problémy seniorů v České republice a vymezuje formy participace RSČR na jejich řešení.

Hlavní okruhy problémů seniorské generace jsou:

1. **Zhoršování sociálního postavení a kvality života českých seniorů – zaostávání vývoje důchodů za vývojem cen, životních nákladů důchodců a za vývojem příjmů aktivních obyvatel. Nutné změny v principech valorizace a důchodové reformy, ohrožení seniorů chudobou.**
2. **Vývoj nájemného a dalších nákladů souvisejících s bydlením, zejména ve velkých městech, a neexistence sociálního bydlení ohrožuje jeho dostupnost u velké skupiny seniorů.**
3. **Dopady postupných reforem ve zdravotnictví na seniorskou populaci, špatná finanční a regionální dostupnost kvalitní zdravotní péče.**
4. **Zhoršování přístupu seniorů ke kultuře – ceny knih, vstupného do divadel a kin a nekoncepční politika slev pro mládež, studenty a seniory.**
5. **Nedostatečné využívání ekonomického a společenského potenciálu seniorů.**
6. **Nutnost utváření dobrých mezigeneračních vztahů a záporný vliv médií na tuto oblast.**
7. **Nedostatečná finanční podpora státu seniorských organizací, poradenských, právních, koncepčních, participačních a dalších aktivit Rady seniorů ČR.**
8. **Rozšiřování a posilování organizační struktury RS, koordinace činnosti jejích článků a aktivit.**

Nedílnou součástí Programového zaměření Rady seniorů České republiky je „Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období 2013 až 2017“. Rada seniorů převezme za Radou ovlivnitelnou část úkolů zodpovědnost a bude dbát na plnění a důslednou kontrolu Plánu.

Ad 1.)

Současní senioři pracovali a vytvářeli hodnoty většinou více než 40 let svého života a na základě průběžného penzijního systému si na svoje penze celý život spořili. Senioři se tak svojí prací výrazně zasloužili o ekonomickou sílu země i o úroveň vědy, techniky a vzdělanosti. Jimi vložené prostředky do penzijního systému a vytvořené investice zakládají dnešním seniorům legitimní nárok na dostatečné penze a podíl na životní úrovni a prosperitě společnosti. Senioři nenesou odpovědnost za celosvětovou recesi – krizi, kterou vláda omlouvá snížením valorizace penzí, zrušením slevy na dani pracujícím důchodcům, zdražení omlouvy a přenáší tak důsledky krize zejména na střední a nízko příjmovou část obyvatelstva.

Sociální postavení českých seniorů, měřené podle mezinárodních standardů (poměr průměrného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě) klesl z 55,3 % v roce 1991 na 42,8 % v roce 2012, přitom tento poměr se ve většině zemí EU pohybuje mezi 44 až 53 %. Přes

řadu jednání s ministry a stálý tlak Rady seniorů na vládu se situace zhoršuje. Valorizace důchodů byla snížena na pouhou třetinu inflace, přičemž životní náklady důchodců rostou oproti inflaci o třetinu rychleji. Tato situace je způsobena růstem cen energií, deregulací nájemného, růstem cen základních životních potřeb. Přestože české důchody jsou poloviční až třetinové proti důchodům našich sousedů, ceny energií, potravin a dalších základních životních potřeb jejich cenové úrovně již dosáhly. Pokud se valorizaci nepodaří zvýšit důchody alespoň na „index životních nákladů důchodců“, bude nadále životní úroveň seniorů klesat. Nejohroženější skupinou jsou senioři s nízkými důchody, kterým současný mechanismus valorizace růst životních nákladů zdaleka nevykompenzuje.

K zastavení negativního vývoje bude Rada seniorů jednat s prezidentem republiky, premiérem a příslušnými ministry, aby co nejrychleji situaci řešili. Rada seniorů zpracuje návrh zákona o minimálním důchodu.

Dalším výrazným nebezpečím pro vývoj důchodů současných seniorů je vládou neodborně připravená a proti vůli opozice realizovaná důchodová reforma. Její druhý pilíř je kritizován odbornou veřejností a vyvedení části příspěvků z průběžného penzijního systému do soukromých fondů prohloubí jeho deficit: To může ohrozit nejen valorizaci, ale i zachování již vyměřených důchodů. Přitom prostředky převedené do fondů při jejich vysoké reži a nízké výnosnosti, slibované zvýšení budoucích důchodů účastníkům druhého pilíře nezajistí. Z těchto důvodů Rada seniorů zrušení druhého pilíře podporuje. V parlamentních volbách podpoříme ty politické strany, které budou mít k důchodové reformě a k valorizaci penzí s Radou shodná stanoviska.

Ad 2.)

Vysoká cena nájemného bydlení v Praze, Brně a dalších městech snižuje jeho dostupnost. Hrozí reálná možnost bezdomovectví seniorů. Seniorská populace má ústavním pořádkem České republiky garantováno právo na bydlení, senioři si po odpracování 40 a více let pro společnost důstojné bydlení zaslouží. Osaměle žijící seniorky a senioři ve větších bytech jsou ekonomicky podněcováni přestěhovat se, ale není kam, sektor sociálního bydlení neexistuje a bytový trh malometrážní byty k dispozici za dostupné nájemné nenabízí. Přitom po trojnásobném nezaplacení nájemného a služeb souvisejícím s bydlením mohou být senioři vystěhováni bez rozhodnutí soudu na ulici. Rada seniorů zpracuje návrh zákona na zvýšení funkčnosti sociálních dávek na bydlení ve vztahu k seniorům (aby při absenci sociálního bydlení umožňovaly dožití ve stávajících nájemných bytech).

Při vyjednávání s primátory Hlavního města Prahy, Brna, Plzně, Hradce Králové, Ostravy a dalších měst bude Rada seniorů požadovat dostatečný počet malometrážních bytů a bytů s pečovatelskou službou pro seniory. Dále bude jednat s MMR, premiérem a oběma komorami Parlamentu o přijetí zákona o sociálním bydlení a s vládou, kraji a statutárními městy o zařazení investičních nákladů na výstavbu sociálních bytů do rozpočtů na léta 2014 až 2020.

Ad 3.)

Zaváděné zdravotní reformy trvale zhoršují dostupnost zdravotní péče zejména pro seniory, kteří zdravotní péči nejvíce potřebují a užívají a jsou na ní objektivně nejvíce závislí. Dostupnost péče se snižuje rušením zdravotnických pracovišť, zdražováním doplatků na léky, regulačními poplatky a postupujícím rozšiřováním „nadstandardní péče“ s příplatky. Proti tomuto vývoji Rada seniorů protestuje a bude jednat s vládou na řešeních ve prospěch seniorů. Požadujeme zrušení regulačních poplatků, nadstandardy povolit pouze u zákroků pro zdraví

zbytných, dále zjednodušení a zefektivnění systému zdravotních pojišťoven, aby se staly skutečnými veřejnoprávními institucemi s většinovou účastí klientů v řídicích orgánech. V lékové politice požadujeme zavedení přísné regulace cen. Současně se zhoršováním dostupnosti kvalitní zdravotní péče se situace vyhorčuje také v sociálních službách. Systém sociálních služeb dostává stále méně státních a veřejných prostředků a dochází k jeho omezování a zdražování. To postihuje nejenom seniory, ale i zdravotně postižené občany. K nápravě situace bude Rada seniorů vyvíjet tlak na vládu společně s Národní radou osob se zdravotním postižením.

Ad 4.)

Se stoupajícími cenami vstupenek a dopravy a klesajícími reálnými důchody dochází ke zhoršování přístupu seniorů ke kultuře a dalším volnočasovým aktivitám. Průzkumy prokázaly, že 44 % seniorů se z finančních důvodů nemůže zúčastňovat kulturních a sportovních akcí. Jde o důsledek rušení abonentních cyklů pro seniory v divadlech a koncertních sítích, nedostatečných slev v galeriích, kulturních památkách a sportovních akcích. Rada seniorů ČR bude nadále od vlády, krajů a městských samospráv požadovat zlepšení situace.

Ad 5.)

Český trh práce není připraven na využití seniorské pracovní síly. S přetrvávající hospodářskou krizí se situace bude dále zhoršovat. Přitom stárnoucí společnost se nemůže dovolit vylučovat starší osoby z trhu práce a neposkytovat příležitost těm, kteří chtějí žít aktivně. Předávání pracovních zkušeností a znalostí se uskutečňuje v rámci mezigeneračních vztahů v pracovních kolektivech a ekonomické zapojení seniorů přináší hodnoty v ekonomice. Využití celoživotních zkušeností seniorů je prospěšné ve všech oblastech společnosti. Rada seniorů ČR bude prosazovat realizaci zpracovaného projektu „Zaměstnávání osob 60+“.

Ad 6.)

Utváření mezigeneračních vztahů záporně ovlivňují média zkresleným obrazem významu a vlivu seniorské generace na současnou společnost. Přehnané katastrofické scénáře stárnutí populace a jejích důsledků, snahy privatizovat dobře a efektivně fungující průběžný důchodový systém pod tlakem finančních loby a návrhy na snižování mezigenerační a příjmové solidarity, převedení rizik z podnikání penzijních fondů na klienty, to vše seniory stresuje, účelově manipuluje s míněním veřejnosti a spoluvytváří konfliktní mezigenerační vztahy a věkovou diskriminaci. Přitom v médiích stále neexistuje dostatek pořadů a informací o skutečných problémech seniorů, o jejich aktivitách, o současných a minulých zásluhách a o jejich potenciálu pro současnost. Problematika výuky mezigeneračních vztahů ve společnosti více generací silně chybí ve výchovném cyklu téměř všech typů škol. K nápravě neuspokojivého stavu bude Rada seniorů ČR usilovat o zastoupení v Radě pro rozhlasové a televizní vysílání.

Ad 7.)

Seniorská populace je pro svůj věk a zdravotní stav sociální skupinou vyžadující specifickou péči, ochranu a pomoc. Tyto aktivity zabezpečuje Rada seniorů ČR a její členské organizace za stát. V rámci „Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí“ Rada plní další aktivity jako participaci seniorů na tvorbě právních předpisů státu, na tvorbě koncepcí státu, krajských a městských samospráv. Přitom financování seniorských poraden a další činnosti Rady je naprosto nedostatečné a systémově nedokonalé. Rada seniorů požaduje zavedení obdobného systému financování jako je nastaven u parlamentních politických stran nebo u

Rady seniorů Spolkové republiky Rakousko. Dále bude prosazovat zapracování finančního krytí volno časových a vzdělávacích aktivit seniorů do komunitních plánů obcí a plánů rozvoje sociálních služeb. Rada seniorů zpracuje návrh zákona o postavení, funkcích a financování Rady seniorů České republiky.

Ad 8.)

Rada seniorů dokončí ustavování Krajských rad seniorů ve zbývajících krajích (Liberecký, Pardubický, Karlovarský) a bude důsledně koordinovat jejich činnost k plnění Stanov a Programového zaměření Rady. Městské rady seniorů budou rozšiřovány do všech statutárních měst. Rada seniorů bude věnovat soustavnou pozornost pravidelnému informování veřejnosti o postavení seniorů ve společnosti, o jejich problémech a aktivitách. Bude jednat s představiteli tisku, rozhlasů a televizí o změně mediálního obrazu seniorské populace a dále zkvalitňovat obsah a rozšiřovat prodej periodika Rady, tj. „Doby seniorů“.

Další úkoly Programového zaměření Rady seniorů ČR:

- a) Zpracovat projekt rozšiřování bezplatných seniorských poraden do všech krajských rad seniorů.
- b) Prosazovat zastoupení krajských a městských rad seniorů v orgánech samosprávy krajů a obcí.
- c) Nadále rozšiřovat členskou základnu Rady seniorů ČR zejména na úrovni krajů a statutárních měst.
- d) Průběžně monitorovat a vyhodnocovat dopady řešení krize vládou na příjmovou a sociální situaci starších osob, nadále upozorňovat na rizika chudoby a sociálního vyloučení. Požadovat, aby dopady krize na seniorskou populaci byly sociálně spravedlivé a únosné.
- e) Nadále prosazovat zavedení mezinárodního dokladu seniorského stavu pro prokazování seniorských slev v zahraničí.
- f) Každoročně uskutečnit za mezinárodní účasti celostátní konferenci o seniorské problematice za účasti příslušných resortů, ústavních činitelů a výzkumných pracovišť.
- g) Prostřednictvím participace na činnosti Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, na tvorbě právních předpisů a koncepčních dokumentů státu, krajských a městských samospráv, prostřednictvím vyjednávacích aktivit Rady s ústavními činiteli, s hejtmany krajů a s primátory měst aktivně ovlivňovat zaměření seniorské politiky státu, krajů a obcí s cílem zvyšovat kvalitu života seniorské populace.
- h) Rozšiřovat mezinárodní styky.